

**Mishnah Bekhorot, chapter 8****משנה בכורות פרק ח**

(1) There is a firstborn [regarded as such] for inheritance [i.e., regarding the double portion], but not for [the required redemption from] a priest, [since Scripture states regarding redemption — “all the firstborn, whatsoever opened the womb,” (Exodus 13:2) therefore, there is a

א יש בכור לנחלה ואינו בכור לכהן, בכור לכהן ואינו בכור לנחלה, בכור לנחלה ולכהן, יש שאינו בכור לא לנחלה ולא לכהן. איזהו בכור לנחלה ואינו בכור לכהן, הבא אחר הנפלים שיצא ראשו חי, וכן תשעה שיצא ראשו מת, והמפלת כמין בהמה חיה ועוף, דברי רבי מאיר. ותקמים אומרים, עד

requirement that there be a firstborn, through the opening of the womb; [there is a firstborn regarded as such] for [redemption from] a priest, but not [regarded as such] for inheritance; there is a firstborn [regarded as such] for inheritance and for [redemption from] a priest; there is a firstborn not [regarded as such] for inheritance nor for [redemption from] a priest. Which is the firstborn [regarded as such] for inheritance, but not for [redemption from] a priest? One that follows an untimely birth whose head came forth alive [i.e., a case of twins, the first one was premature and would not remain alive, however, its head came forth while alive and then retracted, subsequently the other twin emerged first. Since Scripture states regarding inheritance; “for he is the beginning of his strength,” (Deuteronomy 21:17) which means a child over whose death the father's heart is grieved (see Niddah 23b), therefore a premature child which cannot live, would be excluded as a firstborn in regard to inheritance]; or one born in the ninth month, whose head came forth dead [the twin came out subsequently]; or when a woman discharges something resembling an animal, beast, or bird [the subsequent child is not considered a firstborn for redemption, since the infant was not the first to open the womb]; the opinion of Rabbi Meir. But the Sages

**רבנו עובדיה מברטנורא**

א יש בכור לנחלה. ליטול פי שנים: ואינו בכור לכהן. לתת לכהן פדיונו חמשת סלעים: הבא אחר הנפלים. כגון שהיו תאומים, אחד מהם נפל שלא כלו לו חדשיו ואחד כלו לו חדשיו, והנפל שלא כלו לו חדשיו יצא ראשו חי והחזירו, וקדמו אחיו ויצא, זה האחרון בכור לנחלה. דראשון לא הפסידו ואע"ג דיציאת הראשון חשיבה לידה מעליא. וטעמא, משום דכתיב ראשית אוננו, מי שלב אביו דוה עליו אם מת, יצא נפל (שהוציא ראשו) ראשון דלאו בר קיימא, (הוא) דאין לבו דוה עליו. אבל לענין פטר רחם, פטור האי ולד (ואחרון), דבפטר רחם תלה רחמנא, והרי הראשון פטר את הרחם: ובן תשעה מת שיצא ראשו. והחזירו, ויצא אחיו, הוי בכור לנחלה. דהא ראשון לא חשיב, דאין לבו דוה עליו, ולענין כהן (לאו) פטר רחם הוא. אבל יצא ראשו בן תשעה חי ואחר כך החזירו ומת, בכור לנחלה נמי לא הוי זה הבא אחריו: וכן המפלת בהמה כו'. למפטר מנחלה לא חשיבי, דאין

say: [It is not considered an opening of the womb] unless it [the discharge] has some form of a human being. If she discharged [something in the shape of] a sandal, or a placenta, or [a fetus with] an articulated shape, or if [the embryo] came out in pieces [i.e., one limb after another] — the one after them is [regarded as] a firstborn for inheritance, but is not [regarded as such] for [redemption from] a priest. If a man who had no children married a woman who had previously given birth, [or even married a woman who had a child] while she was a maidservant, and had later been freed; [or married a woman who had a child while] she was a non-Jew, and had later converted — and when she attained the status of Israelite she gave birth, [the child is regarded as] a firstborn for inheritance but is not [regarded as] a firstborn for [redemption from] the priest. Rabbi Yose HaGalili says: He is [regarded as] a firstborn for inheritance and for [redemption from] the priest, as it is said, “whatsoever opened the womb of [the Children of] Israel” (Exodus 13:2) — until the opening of the womb of an Israelite [intimating it is only then, when she is an Israelite, that a birth is considered the opening of the womb]. If a man who had children married a woman who had not given birth, or [was a non-Jew who] had converted while pregnant, or [was a maidservant] who had been freed while pregnant, or she and

שִׁיחָא בּוּ מִצּוֹרֹת הָאָדָם. הַמְפֹּלֶת סַנְדָּל, אוּ שְׁלִיא, וְשִׁפִּיר מְרָקָם, וְהַיּוֹצֵא מִחֶתֶךְ, הַבֵּא אַחֲרֵיהֶן, בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְאֵינוּ בְּכוֹר לְכֹהֵן. מִי שְׁלֵא הָיוּ לוֹ בָּנִים וְנִשְׂא אִשָּׁה שֶׁכָּבֵר יְלָדָה, עוֹדָה שְׁפָחָה וְנִשְׁתַּחֲרָרָה, עוֹדָה נְכָרִית וְנִתְגִּירָה, מִשְׁבָּאת לְיִשְׂרָאֵל יְלָדָה, בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְאֵינוּ בְּכוֹר לְכֹהֵן. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְלִכְהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג), פֶּטֶר רַחֵם בְּיִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁיִּפְטְרוּ רַחֵם מִיִּשְׂרָאֵל. מִי שֶׁהָיוּ לוֹ בָּנִים וְנִשְׂא אִשָּׁה שְׁלֵא יְלָדָה, נִתְגִּירָה מֵעֶבֶרֶת, נִשְׁתַּחֲרָרָה מֵעֶבֶרֶת,

#### רבנו עובדיה מברטנורא

הלב דוה עליהם. אבל פטר רחם מיהא הוי: וחכמים אומרים עד שיהא בו מצורת אדם. לא חשיב פטר רחם, והבא אחריו הוי בכור לכהן. והלכה כחכמים: סנדל. חתיכת בשר עשויה כדמות סנדל, ואין לה צורת אברים, ורגילה לבוא עם וולד. ולשון סנדל יש מפרשים שנאוי ודל: או שליא. דאין שליא בלא וולד אלא שנימות, ומיהו פטר רחם הוי: ושפיר מרוקם. חתיכה של בשר שמרוקם בה צורת העובר. ועל שם שעשויה כשפופרת של ביצה, קרויה שפיר: והיוצא מחותך. שנחתך אבר אבר ובדרך זה יצא כולו. אבל ראש מחותך, לא פטר אם קדם אחיו ויצא קודם יציאת רוב אברי המחותר, והוי נמי בכור לכהן: שכבר ילדה. דלענין נחלה דאב כתיב ראשית אונג, ולענין כהן תלה רחמנא בפטר רחם: עודה שפחה. אפילו עודה שפחה בלידה ראשונה ונשתחררה עכשיו. או נכרית ונתגיירה ומשבאת ליד ישראל ילדה, נמי הוי בכור לנחלה, שהרי לא היו לזה בנים: ר' יוסי הגלילי אומר בכור לנחלה ולכהן. דבנים הנולדים בנכריותה לא פטרי. ואין הלכה כר' יוסי הגלילי: נתגיירה מעוברת. ובעלה עמה וילדה, הרי אותו וולד בכור לכהן, דפטר רחם הוא בישראל. ולא

a priestess gave birth [and there was confusion regarding the children], or she and a Levite woman [gave birth and there was confusion regarding the children. Since the firstborn of a priest or Levite are exempt from the laws of redemption therefore one firstborn is exempt,] or she and a woman who had already given birth [once before, gave

birth and there was confusion regarding the children]; and similarly, regarding a woman who did not wait three months after her husband [died, or divorced her] and remarried and gave birth, and it is not known if [the child] was born in the ninth month from the first [husband, in which case, he would be the firstborn of the first husband], or in the seventh month, from the second [husband] — he [the child] is [regarded as] a firstborn for [redemption from] the priest [and the father must redeem him, with the exception of the last case where we don't know who the father is, there, the son redeems himself when he becomes Bar Mitzvah] and is not [regarded as] a firstborn for inheritance. Which is the firstborn [regarded as such, both] for inheritance, and for [redemption from] a priest? If she discharged an articulated shape full of blood, full of water, [or] full of a multicolored substance; if she discharged something resembling fish, or locusts, reptiles, or creeping things; [or] if she discharged on the fortieth day [after conception] — the one following them is [regarded as] a firstborn for inheritance,

#### רבנו עובדיה מברטנורא

לנחלה, דכיון דהורתו שלא בקדושה לאו בר נחלה הוא, דורע נכרי רחמנא אפקריה, דכתיב (יחזקאל כג) וזרמת סוסים וזרמתם: **ילדה היא וכוהנת.** בת ישראל מבכרת שילדה עם כוהנת מבכרת, ואין ידוע אי זה ולד של ישראל: **או היא ולויה.** דלויה נמי בנה פטור מחמש סלעים. כדאמרן בפרק קמא: **או היא ואשה שכבר ילדה.** ואין ידוע איזה בנה: **בכור לכהן.** ובעלה של מבכרת חייב חמש סלעים לכהן, דהא בן זכר יש לו כל היכא דאיתיה: **ולא לנחלה.** דהא לא ידע בריה דמאן הוא: **וכן מי שלא שהתה בו.** הוא בכור לכהן, והוא יפרה את עצמו. ולא לנחלה, דהא לא ידע מאן ירית. ואפילו כפשוט לא ירית, דהאי מדחי ליה לגבי האי והאי מדחי ליה לגבי האי. ומתניתין דקתני ולא לנחלה, על הבא אחריו קאמר, שהבא אחריו אינו בכור לנחלה, דשמא זה הספק בן האחרון הוא: **מלא גנינים.** מלא גוונים הרבה. פירוש אחר, תולעים. שהשפיר עשוי כולו חתיכות קטנות דקות דומות לתולעים: דגים וחגבים לאו ולד נינהו, דלא נאמרה בהן יצירה כאדם: **יום ארבעים.** משנתעברה. מיא בעלמא נינהו ואין כאן ולד, עד למחרת יום ארבעים, דארבעים יום היו יצירת הולד:

and for [redemption from] a priest.

(2) [Regarding] a child born in a Caesarean section and the one following him [i.e., twins, the firstborn by Caesarean section, the second through the womb] — neither is [regarded as] a firstborn, neither for inheritance, nor for [redemption from] a priest [since Scripture states regarding inheritance; “born to him,” (Deuteronomy 21:15) the question here is, whether a birth by Caesarean section, is considered “born to him”]. Rabbi Shimon says: The first is [regarded as “born to him,” hence he is a firstborn] for inheritance, and the second for five *sela'im* [i.e., redemption from a priest, since, with regard to redemption, Scripture states; “opened the womb,” (Exodus 13:2) and the second child was the first to open the womb].

(3) If a man's wife had never given birth, and she then gave birth to two males [i.e., twins, and we don't know which was first], he gives five *sela'im* to the priest [since one of them must be a firstborn]. If one of them died within thirty days, the father is exempt [from redeeming them, since a firstborn infant who died before thirty days, does not have the requirement of redemption, and we don't know which one died]. If the father died, and the sons live: Rabbi Meir says: If they gave [the five *sela'im* to the priest] before they divided [the inheritance, since the estate is still considered as being one unit], their redemption is valid;

#### רבנו עובדיה מברטנורא

**ב יוצא דופן והבא אחרייו.** דרך רחם. כגון שקרעו אשה שתאומים בבטנה, ולאחר שהוציאו הראשון דרך דופן, יצא השני דרך רחם. אבל להוציא ולד מן האשה דרך דופן ושתרפא האשה ותחזור ותתעבר ותלד, כתב רמב"ם דאי אפשר: **שניהם אינן בכור.** ראשון לא הוי בכור לנחלה, וילדו לו בעיני ושני נמי לא, ראשית אונו בעיניו. ובכור לכהן ראשון לא הוי, דפטור רחם בעיניו. ושני נמי לא הוי בכור לכהן, דבכור לרחם ואינו בכור לולדות כגון זה שהיה ולד קודם לכן, אינו בכור: **ר' שמעון אומר הראשון לנחלה.** סבר, וילדו, אף יוצא דופן במשמע: **והשני לחמש סלעים.** סבר, בכור לרחם אע"פ שאינו בכור לולדות הוי בכור, ואין הלכה כרבי שמעון: **ג וילדה שני זכרים נותן חמש סלעים.** דאחד מהן בכור: **האב פטור.** דמצי למימר הבכור מת. וכשמת הבן קודם שלשים אינו חייב בפדיון. ועכשיו שהדבר ספק שמא הבכור מת ופטור, שמא זה הנשאר הוא הבכור וחייב, הוי הכהן מוציא מחברו, והמוציא מחברו עליו הראיה. והוא הדין שהבן הנשאר פטור מלפדות את עצמו כשיהיה גדול: **מת האב.** לאחר שלשים: **ואם לאו פטורים.** דסבר ר' מאיר, האחין שחלקו

אחריהן, בכור לנחלה ולכהן: **ב יוצא דופן והבא אחרייו, שניהם אינן בכור לא לנחלה ולא לכהן.** רבי שמעון אומר, הראשון לנחלה, והשני לחמש סלעים: **ג מי שלא בכרה אשתו וילדה שני זכרים, נותן חמש סלעים לכהן.** מת אחד מהן בתוך שלשים יום, האב פטור. **מת האב והבנים קיימים, רבי מאיר אומר, אם נתנו עד שלא חלקו, נתנו.**

and if [the redemption money was] not [given until after the division of the estate], they are exempt [since after the division, each is considered as if he had purchased his portion, and purchasers of an estate are not obligated to pay [oral] debts of the estate]. Rabbi Yehudah says: The property [i.e., the estate of the father]

is obligated [to give the money, he holds that brothers who divide an estate, are not considered as purchasers]. [If she gave birth to] a male and a female [and we don't know which is first], the priest has nothing in this case [for in order to collect the five coins the priest would have to prove that the male was the firstborn].

(4) If two women [married to one husband] who had not given birth, then give birth to two males [and they were mixed up], he [the father] gives ten *sela'im* to the priest. If one of them died within thirty days: if he gave to a single priest — he returns to him five *sela'im*; if he gave to two priests — he cannot extract [the money] from them [since he would have to prove which priest received the five coins for the dead child]. [If the two women gave birth to] a male and a female, or to two males and a female [and they were mixed up], he gives five *sela'im* to the priest [since one of them is definitely a firstborn. For if one woman gave birth to the two males one is the firstborn and if one woman gave birth to a male and a female and the second gave birth to a single male then at the very least he is a firstborn.] [If the two women gave birth to] two females and a male, or two

#### רבנו עובדיה מברטנורא

בנכסי אביהן דין לקוחות יש להן, לפי שאין ברירה לכל אחד על ירושתו, אלא הרי הן כאילו קנו זה מזה כל אחד חלקו, ואלו החמש סלעים היה חוב על אביהן כמלוה על פה ומלוה על פה אינה גובה מן הלקוחות, הלכך אם חלקו עד שלא נתנו פטורים: ר' יהודה אומר נתחייבו הנכסים. קסבר, האחים שחלקו יורשים הן, דיש ברירה לומר כל אחד זכה בחלקו, ומלוה על פה גובה מן היורשים. והלכה כר' יהודה: זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום. דאמר ליה הנקבה יצאה ראשונה, והמוציא מחברו עליו הראיה: ד שתי נשים. של איש אחד. וילדו שני זכרים במחבוא, שנתערבו: אם לכהן אחד נתן. פדין שניהם, יחזיר לו הכהן חמש סלעים, הואיל ומת בתוך שלשים ואיגלאי מלתא דנפל הוא ושלא כדין שקל: אן יכול להוציא מידם. דכל חד וחד מדחי ליה ואומר הריני מחזיק בם בשביל פדין החי: או שני זכרים ונקבה. ילדו הנשים שלו במחבוא: נותן חמש סלעים לכהן. דממה נפשך חד הוי בכור, אם האחת ילדה שני זכרים האחד בכור, ואם האחת ילדה זכר ונקבה

ואם לאו, פטורין. רבי יהודה אומר נתחייבו נכסים. זכר ונקבה, אין כאן לכהן כלום: ד שתי נשים שלא בכרו וילדו שני זכרים, נותן עשר סלעים לכהן. מת אחד מהן בתוך שלשים יום, אם לכהן אחד נתן, יחזיר לו חמש סלעים. אם לשני כהנים נתן, אינו יכול להוציא מידם. זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה, נותן חמש סלעים לכהן. שתי נקבות

males and two females [and we don't know which emerged first], the priest has nothing in this case [since regarding each birth it can be said that the females were born first]. If one [woman] had already given birth, and one [woman] had not given birth, and they gave birth to two males — he gives five *sel'a'im* to the priest. If one of them died within thirty days, [and he didn't give yet] the father is exempt. If the father died and the sons live: Rabbi Meir says: If they gave [the five *sel'a'im*] before they divided [the inheritance], their giving is valid; and if [the redemption money was] not [given], they are exempt. Rabbi Yehudah says: The property [of the father] is obligated [to give the money]. [If they gave birth to] a male and a female, the priest has nothing in this case.

(5) If two wives of two husbands, who had never given birth, gave birth to two males [and they were mixed up], this one gives five *sel'a'im* to the priest, and the other one gives five *sel'a'im* to the priest. If one of them [the infants] died within thirty days; if they gave to a single priest — he returns to them [i.e., to the father, whose child died] five *sel'a'im*; if they gave to two priests — he cannot recover [the money] from them, [since each priest could say, I received the five coins for the living child]. [If two women married to two husbands gave birth, one, to] a male and [one, to] a female [and they got mixed up] — the fathers are exempt [each father can claim that his child is the female], but the son must redeem

#### רבנו עובדיה מברטנורא

נמצא שחברתה ילדה זכר לבדו והוא בכור, ואותו שעם הנקבה פטור, שמא נקבה יצאה ראשון: אין לכהן כלום. דאיכא למימר הנקבות יצאו תחלה ואין כאן בכור: האב פטור. דמצי למימר בן המבכרת מת: נתנו עד שלא חלקו כו'. כדפרישנא לעיל. והלכה כר' יהודה: זכר ונקבה. יש לומר אותה שלא בכרה ילדה הנקבה ואין כאן בכור: ה' מת אחד. מן הולדות: יחזיר להם חמש סלעים. ויחלוקו שני האבות. והני מיילי כשכתב אחד מהן הרשאה לחברו, אבל אם לא כתב אחד מהן הרשאה לחברו, כי אוזיל חד מנייהו לגבי כהן דחי ליה לומר בנך החי וכי אוזיל איך דחי ליה לומר בנך החי: זכר ונקבה האבות פטורים. דכל חד וחד אמר ליה לכהן הנקבה שלי היא: והבן חייב לפדות

וזכר או שני זכרים ושתי נקבות, אין כאן לכהן כלום. אחת בפרה ואחת שלא בפרה וילדו שני זכרים. גותן חמש סלעים לכהן. מת אחד מהן בתוך שלשים יום, האב פטור. מת האב והבנים קימין, רבי מאיר אומר, אם נתנו עד שלא חלקו, נתנו ואם לאו, פטורין. רבי יהודה אומר, נתחבבו נכסים. זכר ונקבה, אין כאן לכהן כלום: ה' שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו וילדו שני זכרים, זה גותן חמש סלעים לכהן, וזה גותן חמש סלעים לכהן. מת אחד מהן בתוך שלשים יום, אם לכהן אחד נתנו, יחזיר להן חמש סלעים. אם לשני כהנים נתנו, אינן יכולין להוציא מידם. זכר ונקבה, האבות פטורין, והבן חייב לפדות את עצמו. שתי נקבות וזכר

himself [upon reaching the age of Bar-Mitzvah]. [If the two women gave birth to] two females and a male, or two males and two females — the priest has nothing in this case [since it could be said that the first to be born was female].

(6) If one [woman] who had given birth before and one [woman] who had never given birth [each married to different husbands] gave birth to two males [and they got mixed up] — the one whose wife had not given birth [previously] gives five *selaim* to the priest. [If these two women gave birth to] a male and a female — the priest has nothing in this case. If the son [i.e., a definite firstborn] died within thirty days, even though he gave [the redemption money] to the priest, he [the priest] returns to him [the father] five *selaim*; [if the son died] after thirty days, even if he did not give [the redemption money to the priest] — he must now give [the redemption money to the priest]. If he [the firstborn son] died on the thirtieth day — it is as if [he died] on the preceding day [this is deduced from comparing the firstborn here (Numbers 18:17) to the firstborn of Numbers 3:40: “Count every firstborn male of the Children of Israel from the age of month and **upwards**” indicating after the thirty days]. Rabbi Akiva says: [This is in doubt, thus] if he [already] gave [the redemption money, on the thirtieth day] — he may not take [it back from the priest], but if he didn't give it, he doesn't have to. If the father died within thirty days — he [the son] is presumed not to have been redeemed, until he produces proof that he was redeemed; [if the father died] after thirty days — he [the son] is presumed to be

#### רבנו עובדיה מברטנורא

את עצמו. דמכל מקום בכור הוא: שתי נקבות וזכר. יש לומר האחת ילדה נקבה והאחרת זכר ונקבה והנקבה יצאה תחלה, הלכך אין באן לכהן כלום. וכן שני זכרים ושתי נקבות: ו אחת בכרה ואחת שלא בכרה וכו': אין כאן לכהן כלום. דיש לומר המבכרת ילדה הנקבה: מת הבן בתוך שלשים יום. אבכורות ודאין דעלמא קאי: יחזיר. דנפל הוה. ולא מיחייב בפדין עד לאחר שלשים יום: מת ביום שלשים כיום שלפניו. ואע"פ שנתן לו יחזיר. דגמרינן חודש חודש ממדבר, כתיב הכא (במדבר יח) ופדיוו מן חודש תפדה, וכתיב במדבר (שם ג) פקוד כל בכור זכר מן חודש ומעלה, דמשמע לאחר שלשים: ר' עקיבא אומר אם נתן לא יטול. מספקא ליה לר' עקיבא מדאצטרך למכתב ומעלה גבי ערכין, ולא גמרינן ממדבר, הוה להו שני כתובים הבאים כאחד, ואין מלמדים הלכך אם נתן לא יטול. ואם לא נתן לא יתן, דהמוציא מחברו עליו הראיה. והלכה כחכמים: בחזקת שלא נפדה. דלא עביד אינש דפריק תוך שלשים: לאחר שלשים בחזקת שנפדה. דכהן (הוי

או שני זכרים ושתי נקבות, אין כאן לכהן כלום: ו אחת בכרה ואחת שלא בכרה של שני אנשים, וילדו שני זכרים, זה שלא בכרה אשתו, נותן חמש סלעים לכהן. זכר ונקבה, אין כאן לכהן כלום. מת הבן בתוך שלשים יום, אף על פי שנתן לכהן, יחזיר (לו חמש סלעים). לאחר שלשים יום, אף על פי שלא נתן, יתן. מת ביום שלשים, כיום שלפניו. רבי עקיבא אומר, אם נתן, לא יטול. ואם לא נתן, לא יתן. מת האב בתוך שלשים יום, בחזקת שלא נפדה, עד שיביא ראיה שנפדה. לאחר שלשים יום, בחזקת שנפדה, עד

redeemed until he [the priest] brings proof that he [the son] was not redeemed. If he [the father] must be redeemed, and his son must be redeemed, he [the father] precedes his son. Rabbi Yehudah says: His son takes precedence, for his commandment [the obligation to redeem the father] was on his father [i.e., the father's father], while the commandment of his son [i.e., the obligation to redeem the son] is on him [the father].

שְׂיָבִיא רְאִיָּה שְׁלֹא נִפְדָּה. הוּא לְפָדוֹת וּבְנוֹ לְפָדוֹת, הוּא קוֹדֵם אֶת בְּנוֹ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּנוֹ קוֹדֵמוֹ, שְׂמִצּוֹתָיו עַל אָבִיו, וּמִצּוֹת בְּנוֹ עָלָיו: ז' חֲמֵשׁ סֵלְעִים שֶׁל בֶּן, בְּמִנְהַ צוּרִי. שְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד, וְחֲמִשִּׁים שֶׁל אוֹנֵס וְשֶׁל מִפְתָּה, וּמֵאָה שֶׁל מוֹצִיא שֵׁם רַע, כֻּלָּם בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, בְּמִנְהַ צוּרִי. וְכֹלֵן נִפְדִּין בְּכֶסֶף,

(7) The five *sela'im* of [the redemption money of] the son [is calculated according to] the Tyrian *maneh*. The thirty [*shekel*] of a slave [the owner of an ox that gored a slave to death has to pay a thirty *shekel* fine], the fifty [*shekel* fine] of the rapist or of the seducer, and the hundred [*shekel* fine] of the slanderer — all are [to be paid] in the holy *shekel*, [calculated according to] the Tyrian *maneh*. And all those [who must be redeemed], are redeemed with money or the equivalent of

#### רַבְּנוּ עוֹבְדֵיהַ מִבְּרִטְנוֹרָא

מוציא מחברו והורע כחו: **הוא קודם לבנו.** הכל מודים כל היבא דלית ליה אלא חמש סלעים הוא קודם את בנו, דמצוה דידיה עדיף. כי פליגי, דאיבא חמש סלעים ממשעבדי וחמש בני חורי. ר' יהודה סבר, מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא, וחמש סלעים דידיה דאיחייב בהו אבוא אויל כהן וטריף ממשעבדי, שהרי שעבודו של כהן קדים. והיינו דקאמר שמצותו על אביו, כלומר, שמאביו נשתעבדו הנכסים ובהני חמש בני חורי פריק לבריה מיד, דאי יחייב בני חורי משום פדיון דידיה, תו לא מיפריק בנו, דשמא שעבוד הקוחות קודם ללידת בנו. ורבנן סברי, מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיא, ואי יחייב בני חורי בשביל בנו תו לא מיפריק איהו, דכהן לא מצי טריף מלקוחות, הלכך מצוה דידיה עדיף. והלכה כחכמים: **ז' חמש סלעים של בן.** הסלע האמור במשנה הוא השקל האמור בתורה בכל מקום. ופעמים נקרא בתורה כסף, חמשים כסף, מאה כסף. והוא היה בימי משה משקל שלש מאות ועשרים גרגירי שעורה. ובבית שני הוסיפו עליו והעלוהו למשקל שלש מאות ושמונים וארבע דשעורה. וכן מונים היום לחמש סלעים של בן, ונמצאו חמש סלעים משקל אלה ותשע מאות ועשרים שעורות בינוניות של כסף מזוקק: **במנה צורי.** היוצא במדינת צור. וכל כסף של תורה כגון חמשת סלעים של בן, שלשים של עבד, וחמשים של אונס ומפתה, ומאה של מוציא שם רע, כולם במנה צורי שהוא כסף מזוקק. וכל כסף שהוא מדבריהם כגון הקנסות וכתובת אשה לדברי רמב"ם כולם כסף מדינה, שאחד משמונה חלקים שבהם כסף ושבעה חלקים נחושת. אבל רבותי הורו שכתובת בתולה יש לה דין כסף של תורה, שכן כתיב כמזוהר הבתולות, ומאתן זוה הן של כסף נקי. ומשקל כל זוה תשעים ושש שעורות: **וכולן נפדין.** הכי קאמר, וכל הנפדים נפדין בכסף

money, except for the [half] *shekalim* [which must be actual coin].

(8) [The firstborn] may not be redeemed, neither with slaves, nor with notes of indebtedness [if he has a note from someone for five *selaim* he may not give it to the priest], nor with lands, nor [may] consecrated property [be redeemed with the aforementioned]. If a person wrote to the priest that he owes him five *selaim*

[for his son's redemption], he is obligated to give it to him, and [by Rabbinic law] his son is not [considered] redeemed [even after he gives him the five *selaim*, lest, this be confused with redemption with a note]. Therefore, if the priest wants to give him [the father] a present, [by returning his money after he gave him an additional five *selaim* for the redemption] he may do so. If a person sets aside the redemption [money] of his son and it is lost, he is responsible for it, as it is said, "shall be yours" and "you shall surely redeem," (Numbers 18:15) [implying that only when the priest received the money is the redemption valid].

(9) The firstborn takes a double portion of the possessions [inherited] from the father, and does not take a double portion of the possessions of the mother; and he does not take a double portion of the increase [in value of the possessions,

#### רבנו עובדיה מברטנורא

ובשעה כסף: חוץ מן השקלים. בין כל הנפדין כגון בכור אדם והקדשות, נפדין בין בכסף בין בשחיה כסף, חוץ מן השקלים, שהבא לשקול מחצית השקל צריך שיתן אותו מכסף נקי מטבע מצוייר, ולא שיהיה כסף. ומעשר שני נמי אין נפדה אלא במטבע של כסף שיש עליו צורה ולא בשחיה כסף דכתיב (דברים יד) וצרת הכסף בידך, כסף שיש עליו צורה: ה אין פודין. בכור אדם: לא בעבדים. אע"ג דאמרן לעיל בכסף ובשחיה כסף, אין פודין לא בעבדים: ולא בשטרות. שאם יש לו שטר על חברו בחמש סלעים ונתנו לכהן שיגבה אותו חוב בפדיון בנו, אין בנו פדוי: ולא בהקדשות. כלומר, ולא ההקדשות נמי, אין פודין אותן לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות: כתב לכהן שהוא חייב לו חמש סלעים. משום פדיון בנו: חייב ליתן לו ובנו אינו פדוי. דבר תורה בנו פדוי לבשיתן. ומה טעם אמרו יתן ובנו אינו פדוי, גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות: לפיכך. דאמרין שחייב ליתן לו חמש סלעים אחרים לפדיון בנו: אם רצה הכהן להחזירם וליתנם לו במתנה רשאי. אבל תקנה אחרת ליבא. ואע"פ שהכהן רשאי להחזיר וליתן החמש סלעים במתנה לאבי הבכור, אם דעת אבי הבן סומכת בודאי שיחזיר לו הכהן החמש סלעים אין הבן פדוי בין החזיר הכהן בין לא החזיר. כך נראה מן הגמרא: שנאמר יהיה לך ופדה תפדה. כשיהיה לך הפדיון אז בנו פדוי, והאי קרא לאהרן נאמר: ט ולא בנכסי האם. נכסי מלוג של האם, דכתיב (דברים כא) כי הוא ראשית אונו לו

ובשעה כסף, חוץ מן השקלים: ה אין פודין לא בעבדים, ולא בשטרות, ולא בקרקעות, ולא בהקדשות. כתב לכהן שהוא חייב לו חמש סלעים, חייב לתן לו ובנו אינו פדוי, לפיכך אם רצה הכהן לתן לו מתנה, רשאי. המפריש פדיון בנו ואבד, חייב באחריותו, שנאמר (במדבר יח), "יהיה לך" ו"פדה תפדה": ט הבכור נוטל פי שנים בנכסי האב, ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם. ואינו נוטל פי שנים בשבח, ולא בראוי כבמחוק. ולא

i.e., if the value of the estate has increased since the time of his father's death and it is before the division of the estate], nor from what should [fall to the estate, e.g., his grandfather is alive at the time of death, and the grandfather's estate would have fallen to his now deceased father] but is not possessed [at the time of the father's death]; nor does the woman [collect from the rise in property value nor from what should fall to the estate, when she collects the money] of her *ketubah*, nor do the daughters [receive from the rise in property value nor from what should fall to the estate, when they come to receive] their support money [i.e., the daughters have the right to be supported by the father's estate until they become of age or get married], nor does the *yavam* [who takes over all the rights of his deceased brother, collect from the rise in property value nor from what should fall to the estate]. And none of them takes from the [natural] increase [in property value, i.e., if at the time of death the fruit had not yet ripened], nor from what should [fall to the estate] but is not

#### רבנו עובדיה מברטנורא

משפט הבכורה, משמע דאדידיה קאי, כלומר בנכסיו משפט הבכורה, ולא בנכסי אשתו: ואינו נוטל **פי שנים בשבח**. אם השביחו הנכסים לאחר מיתת האב קודם שחלקו, אין הבכור נוטל פי שנים בשבח, אלא שמין את הנכסים מה הן שוין בשעת מיתת אביהן, והבכור נוטל פי שנים בהן בלבד שנאמר (שם) בכל אשר ימצא לו, לאב בשעת מיתתו: **בראוי**. בנכסים שלא היה אביהן מוחזק בשעת מיתתו אבל ראויין היו ליפול לו בירושה ונפלו להן לאחר זמן, אין הבכור נוטל בהן פי שנים: **ולא האשה בכתובתה**. בשבח שהשביחו. אם אין שוין הנכסים בשעת מיתת בעלה כדי שיעור כתובתה ואחר כך השביחו, אינה נוטלת כתובתה אלא כמה שהיו שוין. ואע"ג דבעלמא בעל חוב גובה השבח, מקולי כתובה שנו כאן. וכן אינה נוטלת בראוי כבמחזק: **ולא הבנות**. נוטלות מזונות לאחר מיתת אביהן בתנאי כתובה ובגן נוקבין די יהוין ליכי מנאי יהוין יתבן בביתי ומתזון מנכסאי, לא מן השבח שהשביחו הנכסים ולא מן הראוי לבוא לאחר מיתתה. כיון דמזונות הבנות מתנאי כתובה הן, בכתובה דמו: **ולא היבם**. הנוטל חלק המת שיבם אשתו, אינו נוטל חלק אחיו לא מן השבח ולא מן הראוי לבוא. מאי טעמא, דבכור קרייה רחמנא (דברים כה) והיה הבכור אשר תלד, כבכור, מה בכור אינו נוטל בשבח ולא בראוי לבוא, אף יבם אינו נוטל לא בשבח ולא בראוי לבוא: **וכולן אין נוטלין בשבח**. הדר תנא ליה, לאתויי שבחא דממילא, כגון תבואה שהיתה שחת כשמת אבין ועבשיו נעשו שבולים, או תמרים סמדר ונעשו עבשיו תמרים גדולים. דאי מרישא, הוה אמיינא כי אין בכור נוטל פי שנים בשבח הני מילי בשבח שטרך בו אחיו כגון זיבול שדות וקשקוש ועוד: **ולא בראוי כבמחזק**. לאתויי אם היה אבי אביהם חי בשעת מיתת אביהם והיו נכסים ראויים ליפול להם כשימות, אע"ג דודאי עתידיים ליפול להם ואפילו יש לו בן אחר יטלו אלו חלק אביהן, וסלקא דעתך אמיינא דכמחזק דמי, קמשמע לן. דאי מרישא הוה אמיינא ראוי דקתני רישא שאין הבכור נוטל בו, כגון שנפלו להן נכסי אחי אביהן שלא היו לו בנים בשעת מיתת אביהן, ואין ראויין אלא מספק דשמא לא יהיה לו זרע:

possessed, [for an explanation of this seemingly superfluous repetition, see Bartenura].

(10) [Regarding the sale of ancestral land the verse states: In the Jubilee year it will revert back to his inheritance (Leviticus 25:28).] These do not return [to the original owners] during the

Jubilee year, the [double] share of the firstborn, [the inheritance of] a person who inherited his wife, the *yavam* who marries his [deceased] brother's wife, and [land that is given as] a present; the opinion of Rabbi Meir. But the Sages say: A present is as a sale [and is therefore restored]. Rabbi Eliezer says: They [are all considered as presents and presents are considered as a sale, thus] all return in the Jubilee year. [Though] Rabbi Yohanan ben Berokah [maintains that the law that a husband inherits his wife is of Biblical force, nevertheless, he] states: The person who inherits [the ancestral burial plots of] his wife must [by Rabbinic decree] return [the inheritance] to the members of the [wife's] family, but he may deduct money [for his wife's burial] from them.

#### רבנו עובדיה מברטנורא

י' **הבכורה**. אינה חוזרת ביובל דכתיב (שם כא) פי שנים, מקיש שני חלקיו זה לזה, מה חלק פשיטותו אינה חוזרת ביובל דירושה היא כדכתיב (שם) והיה ביום הנחילו את בניו, אף חלק בכורתו ירושה: **והיורש את אשתו**. דהאי תנא סבר דאורייתא היא, לשאריו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה (במדבר כז), מכאן שהבעל יורש את אשתו: **והמיבם את אשת אחיו**. ונטל חלק אחיו, ירושה גמורה היא ואינו מחזיר לשאר אחיו ביובל. דבכור קרייה רחמנא, והיה הבכור, והבכורה אינה חוזרת ביובל כדילפינן: **והמתנה כדברי ר' מאיר**. דמכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל, ירושה ומתנה לא: **וחכמים אומרים מתנה כמכר**. דכתיב (ויקרא כה) בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו, וקרא יתירא הוא, דהא כבר נאמר (שם) ושבתם איש אל אחוזתו, אלא לרבות את המתנה הוא דאתא: ר' אליעזר אומר כולן חוזרין ביובל. סבר לה כרבנן דאמרי, תשובו, לרבות את המתנה, והני כולו מתנה נינהו. בכור, לתת לו פי שנים, מתנה קרייה רחמנא. והיורש את אשתו, ירושת הבעל דרבנן. והמיבם את אשת אחיו, בכור קרייה רחמנא. מה בכורה חוזרת, אף יבם חוזר: **היורש את אשתו יחזיר לבני משפחה**. ר' יוחנן בן ברוקה סבירא ליה ירושת הבעל את אשתו דאורייתא היא, והכא במאי עסקינן כגון שהורישתו אשתו בית הקברות. ומשום גגם משפחה אמור רבנן לשקול דמי וליהדר הקברות לבני משפחה: **וינכה להם מן הדמים**. דמי קבר אשתו. דהוא מיהת חייב בקבורתה. והלכה כחכמים דמתנה כמכר. וכו' יוחנן בן ברוקה דבעל שהורישתו אשתו בית הקברות שקיל דמי ומיהדר בית הקברות לבני משפחה, ומנכה להם מן הדמים דמי קבר אשתו: